

Patribus, ut testatore Episcopum, aut clericum testamento suo filii suis uterque designantem, communione ecclesiastica privarent, nec pro eo Missa sacrificium offerri ficerent. Colloquium Afric. temporibus D. Cyprianus celebratum, quod reg. fer. Baronius anno 257. D. Cyprianus, lib. 1. ep. 91. ibi: Non littera clerici in testamento nominare tutores, nisi carceres. Cuius prohibitions ratione expressis Leo Imperator. Novell. 68. his verbis: "Veteribus legislatoriis edicere viuum est, ne monachi, aut qualcumque facer ordo devinctos habet, tunc officio fungantur. Innelexerint enim, qui dative ministerio conlectati sunt, hos ab externorum rerum occupationibus & molestiis liberiles esse oportere. Quatum autem alendorum, aliquique regendorum praeiorum cura hominum animos distrahit, uteque Deum debitis colere non possint, impedita, nemo ignorat. Tota enim plenarius vita tutores alborios istis curia irretiti tenentur." Quam transcripti Allobogis notiter in l. 14. 16. 17. 18. quæ ratio aquæ militat in tutitione, seu execuzione testamenti. Igitur sicut Episcopum non potest designatus a testatore fulcire taliorem testamentum, seu papillorum; ita nec ob negligentiæ hereditis, aut commissarii testamento designatus, debet hujusmodi occupationi imisciri. Cui difficultas ut latisciamus, alterendum est, Episcopum posse non solam ex praesertim iuri dispositione executionem, seu uititionem testatorum fulcire; venia & virtus testatorum designatus a testatore factæ. Nam cum hoc officium circa pias causas veretur; inde et ut ab Episcopo exerceri valeat, cum iupsis officiis prout sit opus pietatem fore, d. Nov. 68. Loont. c. Jeann. e. per. b. t. Carpio d. lib. 1. de execv. p. 3. n. 13. Nec tunc obtutus testus in d. Episcop. 88. dñ, cui fasificare ibi Gloda ibi, affirmat in eo testu tantum probat hiberi; ne testamento apertiori coram Episcopo, qua apertenientia sunt coram judice legulari, v. t. regalis, C. de Epis. & clericis, l. consulis, C. de testamentis. Glofiam sequitur Acunna in eo anno 1022. Sed haec solutio facile convincitur ex ipso canone, ubi non agitur de aperture tabellarum, sed de uitione testatorum. Quare has omnia sententias existimamus in eo testu prohibiti, ne Episcopas per se, & immediate fulcipient uititionem testatorum; non autem prohibiri, quin per presbyterum, aut alium tertium eam fulcipient. Quia interpretatione colligitur ex canone antecedenti ipsius Concilii Carthag. ubi Patres ita ratiocinerunt: Ut Episcopus gubernationem viduarum, & pupillorum, & orphanorum, non per scipium, sed per Archipesbyterum, vel Archidiaconom agat. Et statim sequitur textus in d. Episcop. Igitur debet accipi juxta antecedentem, videatur per te non leui fulcipient uititionem testatorum, sed per Archipesbyterum, aut Archidiaconom. Ne quod de titula dicimus, refutatur; nam vere enim est, Episcopum uitelam a testatore delatalem exercere non posse: discriminis ratio in eo confitit; nam tutela administratio per plures annos, variaque, & profana negotia exercetur; executio autem pia voluntatis ut tempore expedita, & adimplenter potest, ut narratur. I. Juilius ad canones Eccl. unio. fig. 22. Adhuc tamen & uitelam legitimam scienti exercere valent, c. fin. 86. dif. ibi. Nisi forte qui legibus ad minorum status utiles, & cura circumspecti astrensanter. Et c. generalis. 16. q. 1. quia tunc non tam voluntate, quam necessitate curia facultaribus immiscuntur, cum alias ab hereditate repellantur, l. quo zutola 7. f. de reg. iuri. Rouffelius lib. 4. hisper. iuri. Pontif. c. 5. & hodie facerent potest desigari executores testamenti, probat Conradus Kling. lib. 5. Recens. commonis. c. 32.

C A P U T I V.

a Idem Petro Subdiacono Siciliae.

Indicante. Et infra: Cognovi autem Romano referente, quia b moriens uxor Redempti unam concham c argenteam nudis verbis dixerit venundari, & d libertis suis tradi: scutellam quoque e argenteam f monasterio cuidam reliquerit. In quibus utrisque voluntatem ejus per omnia volumus impleri, ne ex rebus minimis peccata majora g captiamus.

NOTE A.

- I Den.) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc
tit. c. 13. & in ipso Registro Gregorii, lib. 12. epist. 30.
ubi de diversis rebus, & causis ad patrimonium Ecclesie Ro-
mane spectantibus agit D. Gregorius: & circa medium hac
leguntur verba.

b. *Mores user.*) Certum est, iure communis auctoritate, mu-
liorem abque mariti licentia testamento facere potuisse. Ul-
pianus in fragmentis, tit. 22. §. maior. Utene statutum dispon-
tis, ne uxor testamento condat abque mariti licentia, nullum esse, pote Padum Castrensem, & alios docet Frago-
do de regim. *Civit. Reipub.* lib. 4. disp. 7. n. 8.

c. *Concha argentea.*) Concha enim est vix in formam con-
chae factum, de quo Paulus lib. 3. *Cor. 1.10.* utl. Confut. in 2.7. ff.
descripsit, legat. PP. Concil. Illyric. cap. 48. ubi plura addidit.

d. *Et libertis suis pradi.*) Plerisque enim patroni libertis
fuis testamento alimenta, aliasque res relinquebant, *I. parvus*
35. ff. de legato, 3. 1. 5. ff. de alimento, legato, quam me laudato expli-
cat Don. Josephus de Rites lib. 3. de interdicto, fol. 175.

e. *Scutulum quaque argenteum.*) Et ita certum degnavit, non generaliter testellam legavit, ut omnes antiquiores hic
supponunt, inde fuisse tractantes, an in legato generaliter elecio
temper fit hereditis, vel legatorum? quam questionem utrimum
propter hunc loci, omnitemus, videndi sunt textus in
I. si quando 109. §. heres, ff. de legato. 1. Tertia 38. §. 1. ff.
de auro & argento. 1. uero quis 38. §. qui hominem, ff. de solis,
I. si Legatio 32. §. 1. ff. de fiduciomini, inter. leg. 1. ff. de optione
legato, 1. cum pro 70. §. gener, ff. de nos dicit. 1. a substituto 45.
I. 1. sequens 8. 1. cum res 49. §. sed si Sitio, ff. de legato
I. si quis 3. ff. de alimento, legato. D. Martinus de Larreati-
bus lib. 5. foliis. 4. 2. Gomez 1. varia. c. 12. n. 32. Caius
tratu. 3. ad Afric. in 1. si heres 110. de legato. 1. Pinel, lib. 2.
foliis. 6. 16.

f. *Monasterio cuidam reliquerit.*) Licit enim olim Ecclesia, &
ecclesiasticos per aliquid ex testamento capere non vale-
rent. 1. 17. & 20. C. Theodos. de auctor. Eccles., tamen post Impera-
torem Constantium, & heredes instituti, & legata cepere pos-
suerunt. 1. 1. auctor, ingredi. C. de fidei. Eccles. I. Deo fili. si quis
ad declarandum, q. de Episcop. & cleric. I. Sacrae C. de donis, ut etiam
faceretos Conculcum capere poterant, 1. annua 20. §. 1. ff. de am-
legato, 1. 1. 3. ad monitum, ff. ad 1. Falcid. Virgines ante Vestita-
les, quia vixi publico honorabatur, nihil ex aliena testa-
mento capiebant. Gellius lib. 1. no. 1. 1. Symmachus lib. 1. ff.
40. imo Diis, quibus capacitas speciali Senatusconsulto aut
constitutione data erat, plerisque legabatur, qui referuntur
ab Ulpiano tit. 22. regul. & a Paulo lib. 4. sent. 11.3. In quo Ulpiani
fragmento Caias legit, *Micerum Maitenit.* ubi le-
gitur *Melsenom*, Hadrianus vero Turnebus lib. 7. aduers. 21.
reponit *Ulpianom*, id est *Trojanam*, non infidelis conjectura,
quod legatum illieni Minerve speciali jure reliqui concederet,
quod Romanos ex oruntis a *Trojanis* agerentur: unde Romanos Exedas appellatos, auctor cui Justinus in No-

quamvis recte hoc ita procedat, nihil vetat retinere communem legctionem, legeroque *Melsenom*, cum *Ulpianico* possit, ita
appellari. *Melia urbe Gariz.* ut existimat Fornerius lib. 2.
respon. 9. c. 8. Sed jam ad rem: Cum ergo in aliquibus, et si
pauciflum, tum Orientis, tum Occidentis monachis pauper-
tatis monastica irreipibile prevaricatio, Valentianus Impera-
tor anno 376. non Junior, ut voluit Molanus lib. 10. de ipsi testa-
mentis. c. 34. sed senior, ut probat P. Theophilus Raynaud.
1. 12. trah. mala & bonis Ecclesie, Cr. c. 8. n. 7. faxit ne etiam
per subjectam personam monachi posset aliquid ex testame-
to capere, in 1. 20. C. Theodos. de Episcop. & cleric. quis confita-
tions confitit D. Ambrosius, impian judicans, pauciflum
avariitatem universo statu monastico prejudicium afferre,
hac ad Valentianum Juniores scribit ep. 31. "Nobis priv-
ate successione emolumenta recentibus legibus denegantur,
& nemo conqueritur; non enim putamus injuriam, quia dif-
pendia non dolentes. Et infra: Scribunt testamenta templorum
missarum, nullus excipit profanas, nullus ultimus con-
ditionis, nullus prodigus verecundus. foli ex omnibus clericis
co commune fulcitur, officium commune deferunt: nulla legis-
ta, vel gravium viduarum nulla donatio; & ubi in moribus
culpa non deprehenditur, tamen officium multa praescribuntur.
Quod faceretibus Fanii legaverit christiana vidua, valer;
quod ministris Dei, non valet. . . Unde conqueritur D. Hiero-
nymus ad Nepotianum, de vita cleric. c. 7. his verbis: "Pader
dicer: faceretis idolorum, mimi, & aurige, & scora ha-
cerates capiunt; foli clerici, & monachis hoc lege prohibi-
teur; & prohibetur, non a persecutoribus, sed a Principiis
bus Christianis: nec de lege conqueror, sed doleto cur mis-
eriuimus hanc legem." Notarium Fornerius lib. 1. foli. 28.
Vivas de veteri monach. lib. 6. c. 3. n. 31. Ludovici de uolu-
lani. fol. 97. & 350. Baronius anno 309. Panciroli lib. 1. var.
c. 161. Valenzuela contra Venos p. 3. & 10. Non ergo ea le-
ge Valentianus exclusivebat Ecclesias, vel coru illas iacros
aditione hereditatibus, sed tantum privatas personas ecclesi-
sticas, vel monasticas profientes vitam, qui privatas capi-
bant hereditates, ut de Antymo, & Sophronio antimonia-
chis refert D. Hieronymus ad Eusebium c. 22. & iuxta hanc
veram explicacionem defendant dictam constitutionem Baro-
nius anno 370. c. 23. Theophilus 10. 12. trah. mala & bonis Ecclesie
fol. 47. De iure amortizationis apud alias gentes introduc-
to agit Altefella de *Ducibus* lib. 1. c. 18. pro ratione; & ipsum
impugnat Valenzuela, Guevara, & Zamel contra Venos.
g. *Pecata majora capiantur.* Ex quibus verbis probatur opini-
o eorum, qui docuerunt, peccatum lethale esse non admis-
sibile voluntatem testatoris, et si non obseruatis juris solemnem
causa clam declaraverit: quod etiam probari potest ex uolu-
lanti. 1. 3. g. 2. cum ejus hoc sit. 1. fiduciocommissione. C. de
comit. iudeis, disputata late *Fragos de regim. Chris. Bispida.*
p. 115. §. 1. 1. 15. Sed quare dicit *Gregorius*, ipsum pec-

cata majora capere ex eo, quod legata non solvantur, merito dubitari poset. Existim tamen Ecclesiam fuisse heretum institutam, & ita ad eam omnes solvendi legata perire, quoniam facile invadetur tam ex inscriptione hujus textus, quam ex prioribus verbis huius epistola compitatis ab Ant. Augustino in epist. iiii. lib. 15. rit. 48. cap. 6.

aut tribus testibus. Barbosa in praesenti, n. 4. existimat Gregorium nostrum esse exaudientem, cum legata relata fuerint sive scriptiora, idemque referri in hoc textu, utris verbis legata relata fuisse. Sed his, & aliis solutionibus omnibus, verius dicendum est, in praesenti specie uxori Redempti statuementum fecisse, in eoque Ecclesiam heretum instituisse, &

COMMENTARIUM.

- E**x hoc fragmento epistole D. Gregorii fequens deducitur assertio: *Legata debentur, quamvis nudi verbis relata.* Proba-
bant enim textus *in cap. relatione*, *et i.c. cum eis, b. Conc. Lagni, 1.*
can. 2. ibi. *"Si quoniamcumque religiosorum voluntas, aut necessi-
tate, aut simplicitate aliquid a legum sacerdotalium ordine visa
fuerit dispare, voluntas tamen defunctorum debeat incon-
culta manere. Probari etiam potest ex 4*lib. de rebus votis, 1.10. respi-
ctu. 30. ff. de massis, et massis, l. p. 1. Quod si de leg. 1. 3. in p. 1. confi-
ciatur 8. 5. 1. ff. de rebus codicil. I. libri 1. 15. ff. ad Eadib. 1. 1. Quod autem
l. respi. 2. 6. f. momen. lib. 1. Segula 7.6. ff. ad p. 1. et lib. 1. 3. codicil. 1. 2.
C. de Codicil. 1. em. 14. 1. ep. 22. 1. ex tebam. 29. C. in fidicione. Ex qui-
bus probatur, fideicommissa quibusverbius relata debet.
Illustrant ultra congetus in praesenti 1. Barbo & Garanha,
Cajacius & Covar. lib. 1. Cirionus addit. de past. Petrus Gregorius
lib. 1. p. 4. rit. 23. c. 5. Padilla, & Giphanianus in ult. c. de fidicione.
Antonius Augustinus in epist. sur. lib. 15. rit. 4. Canifus in d. c.
relatione, Meron. respon. 69. Ferro Manrique de diffringentis utrin-
que for. q. 4. n. 32.**

Sed in hanc assertione ita pro dubitanti ratione infuso: Legata non nisi testamento, aut codicillis testamento confirmatis reliqua potest. *Liber heraldice* 1. ff. de legato, l. illud 13. ff. in fine, liquidum 14. in principio ff. de ratio codicilii. *Legatum* 36 ff. de legato, 2. non quibuscumque verbis, sed *solemnibus*, l. in legatis 2. C. de legato, 3. *sed cetero*, *Instit.* *ed.* Nam illud discrimen veritate inter legata, & fidicemissa, quo legata verbis discrexis, & legitimis fidicemissa vero verbis precavatis, & obliquis relinquuntur, l. per se de legato, 1. *propinquatur* 64 ff. de legato, 3. l. *mutuus* 1. ff. de legato, 2. nota! *Valentia ad ist. de legato*, cap. 2. Ergo legata in praetenti Iepicie nudi verbis relicta non debebantur, & per conlequens nec solvenda erant. Accedit, nam ex alio capite legatum monasterio relatum inutile erat, videlicet quia monasterium est corpus incursum, collectivum, constans ex diversi capitibus; sed legatum relictum incertis personis, vel corpori incerto, non valer: qua ratione mun-
tum illam, vel illam rem sumere: l. qui quantum 20.3.1. ff. precepit, 34. 2. ff. de annuis legat. l. ei qui 16. ff. de liber, legat. Per praecepitionem legatus *Moxia rem illam, vel ilam recipio, sumiso;* l. ut, ff. de doce preleg. l. potest 2. ff. cum quaslibet, ff. de annuis legat. Docem Infructuari in *sed idem, In his de legatis*, *Valentia ad ist. de legato*, & *ut. 2.1.1.* Legata igitur ha relicta solemittur, & solemnibus verbis reliqua dicuntur; qua rite sine testamento, & solemnitatibus relinquuntur, quia illis opponuntur, nudi verbis relicta dicuntur, ut nuda voluntas dicatur in l. 1. ff. de flam. militis, quia opponitur solemitti: & in l. rem legatis, ff. de admitem. legat. nudit consenserit, qui adulterat solemitti: & in l. vidematis, ff. de natus, nuda proprietas, quia opponitur plese: & in i. 1. 7. ff. cum natus, ff. de fatis, nudit partim dicuntur, quia opponitur solemitti. Similiter igitur in praedicta specie legata nudit verbis relicta dicuntur, quia nec solemittur, nec solemnibus verbis relicta fuerunt.

petitio, et ad collocari iuribus, non valit. que dicitur inceptum, seu collegium heredem institutu non posse, docuit Ulpius in fragmentis, tit. 22, §. incertis. In his de legat. Ergo & legatum monasterio relictum, ob legatarii incertitudinem
nec resolutio versus recte videtur.

in praesenti specie non valet.
Qua dubitandi ratione minime obstante, vera est praefens decisio; nam cum ius canonicum quod obligandum interdum de verba, & foemina nullum discrimen agnoscat; c. *juramentum* 22, q. 5, c. *servienti de fiducia*, i.e. legata relata, tam verbis foeminiis, quam nudis, equaliter debentur; vere enim ha- res ea solvere debet, cum es natura debet, quem geniu- tum dare oportet, cujusque fidem sequuntur sumus, l. *cum amplius*, q. *is natura*, s. *de reg. sur.* Sed quis canonicum tantum attendit ac legata debentur, non vero quo jura ea solvere habentur: ergo recte in praesenti docet Gregorius, legata etiam nudis verbis reliqua else solvenda. Accedit, nam & iure ci- vilis, quo foemina verba legatis relinquenda praescrip- fuit, cautum etiam fuit fiduciomimica mutu, nudi verbis reliqua ab herede deberi, & praestanda esse, l. *mutuiss. de legat.* 3. *Lcum propositior* 64, ff. *de legat. 2*, five *Gracis*, five Latinis verbis reliqua fint, *l. fiduciomimica* 11, ff. *de legat.* Et eodem etiam ju- ri attentione, legata minus foeminiis reliqua, licet per actionem civilem peti non possint; tamen cum de voluntate confat, debentur naturaliter, neglegitis eisdem juris civilis scrupulo- sitatibus, l. *finis de rebus serum*, l. *in seismis*, 38 ff. *de manum. istam*. *Plinii* *ibid.* 29. *ad Annanum*. Iure enim genium constitutum, unde huiusmodi legata ita relata, temet foluta, repeti ranguum indebita non possunt, l. *de iuris 23. de fiduciomimica* 7. *l. fiduci- omimica* 7. C. *de conditi*, indeb. 1. *stat. 11.4. partis. 3*, quod proprium est naturalis obligations, l. *fin. in praece. fin. iuris 1. naturalis 10. ff.* *de oblige*, & *ad. fed* illud quod natura debetur, in foro concilien- tium solvendum necessario est, ut probat *Covat.* inc. *cum effe-*
bit rir. iuris legata nudis verbis relata debet prasitari, ne
(ut at nostrarum Gregorius in praesenti) si non solvantur, pec-
cata majora committantur.

¹¹ *Ex quibus descendunt, non aliter relata Ecclesiis debet, quam si iusto & competente documento fuerint data. Igitur si nudis verbis tantum fuerint relata, non debentur. Cui difficultas fasificandum est asserendo, quod licet legata ex aquitacanonica debent praeferri, etiam si verbis minus tenoreibus relata sint; debent tamen iusto & ac competente documento relinqui, id est, ut publice, ut secundum iura principia de vereitate confiteat posfit; alias si illa relinquantur, ut de is confiteare non possit, nec auctoritate iure canonico defensur.*

E A P U T V.

Idem Bono a Episcopo Messano.

Filius noster Faustinus vir eloquentissimus ad nos & veniens questus nobis est, quod pater ejus quondam Pelera-
fius aliqua vefra Ecclesie & Sepulcrum sue gratia juris alieni reliquerit. Et quidem quid de hac re seculi leges
habeant, & ipsi nostis, & nos audiunus: quia haeres ad solvendum cogitur, si d' auctor ejus, vel restator aliena
12

legaverit. Sed quia fraternaliter vestram legem Dei, non autem e legi scilicet novimus vivere, validi mihi iniurium videtur, ut calix f electrinus, & puer, qui ex cupidinis Ecclesie, in possessione ejus positis, dicerecessis & Consentanea Ecclesia esse perhiberat, a tua fraternalitate tenetur. Cum enim & vir reverendissimum Palumbus nunc Episcopum, tunc vero Archidiaconum, ita fulse testatus est, vos omnino ejus fideli credere, & aliena refutare debuitis. Tabularum vero auream, quam predictus vir mortens partier reliquit, confundare, ut arbitror, debuitis quia esset summa ejus subfamiliis, si quid esset unde hi, quos reliquerat, sustinari debiissent, & tunc pro sepulchra ejus accipere, cum secundum nostrum institutum noveris nos illicitam antiquam confusitudinem a nostra Ecclesia omnino veruisse, nec cuiquam asserimus praeesse, ut loca humani corporis pretio posuisse adipisci. Nam si Gentiles, ut arbitratur, viri Schismatis, Abraham pro sara moratu, atque in loco proprio humana sepulchrum gratis obtulerunt, & viri magna ejus importunitate coacti sunt, ut pretium de loco sepulchra perciperent, nos qui Episcopi dicimur, de humanis fidelium corporibus pena quid facere debemus? Hoc ergo fraternalitas veltra iudicio committimus. Et hoc quoque nobis predictus eloquentissimus vir queritus est, Sistimus defensorem Ecclesie usq irrationabiliter iuri suo mancipia competentes detinere, de quibus etiam iudicio fandas memores Maximiani Episcopi, ut ex detentor redderet, esse afferit definitum: sed eorum restitucionem hactenus voluntaria distulisse. Hortarum ergo fraternalitatem tuam, ut si manifeste causa jam judicata est, quae statuta sunt, compleantur. Alioquin deputato defensore, ad fratribus & Coccipotis Secundini nostri partes fac iudicium convenire: ut dum cuius fint pars mancipia, de quibus quarto vertitur, ejus fugient sententia declaratur, nec hic praedictum, nec illi videatur injuriam sustinere.

N O T Æ

Bono.) Ita etiam legitur in registro D. Gregorii, l. 7.
indit. i. ch. 4, ex quo Registrum praefatum textum, &
scriptio retinuit: in prima autem collectione legitur do-
cens: unde magna dubium est, an Episcopus his bonis ap-
pellaretur, & an episcop. Episcopus Melenensis, an Melenaten-
sis Episcopus esset? Quid late examinat D. Rochus Pyrrho
autem facere, in Ecclesia Melenensi, fol. 287, qui docet probat,
xv aliis epistolis ipsius Gregorii Domnum, Ieu Bonum Epis-
copum hunc, non Melenensem, sed Melenatensem Praesul
esse. Melenensis est Ecclesia Cathedratis Italica; que senten-
cia etiam probatur ex praefatis epistolas, ubi agitur de Ec-
cliesia Confentina, que etiam erat in Italia, non longe a Mel-
enensi: unde iuxta ipsum Abbatem D. Rochum Pyrrho pra-
esulus inscriptio ita est restituta: *Domino Episcopo Melenensi*.
b Ad nos venient.) Conquebus enim fuit coram Gregorio
dios Paulinus, qui haec iuerat patri suo, eo quod legata
parre relicta solvere tenebatur ex bonis patris; non tamen
principia, & alia eis bona detineri deberant per defensionem
eccliesie prætextu ipsorum legatorum.

COMMENTARIUM

Aggredimus expositionem tenuis, qui non solum antiquum, verum & neotericorum iuriculorum juris Intercep-
tingua vexavit; summe enim difficultis est, unde ius feudum
genuineum le ignorare facetur Baldus in l. t. n. 123. *Cf. de se-
cundis Ecclesiis;* & Gregorium in eo aliquo opinione disce-
ptum fuisse, pacat Vinnius lib. 2. *solidariorum,* c. 26. Sed ut
verum eis iurium percipiamus, supponamus fuit nomnibus pri-
oris Casaforte principia, que circa legatum rei alienae a testato
re relatum supponi solent. Et primo dicendum est, per illam
absolutam potestatem testatoribus concessam legem decimovir,
permisum estime esse illi legare rem alienam, cum vi, &
effectu de proprio patrimonio disponere ceduntur, harende-
num gravando, ne rem alienam a domino redimat, & lega-
tario tradat; & si dominus vendere renuerit, ius astinac-
tum praefet. Unde res alienas legari posse, temper constitit,
l. cum foris 39. *q. confab.* l. si dominus 71. q. 3. 4. ab omni-
bus 104. *q. testamenti,* ff. de legatis, 1. v. non dubius 14. *q. ult.*
l. qui quatuor 30. *q. ult.* ff. de legatis, 2. 4. alienus 61. *ff. ad leg.*
Fidei&datum, l. cum alienam 102. *Cf. de legatis.* q. non forsan, *fugit.*
cod. iii. 1. 10. iii. 9. partit. 6. Proabant *Graeci de fucis;* q. te-
gatum, Spino in *testamento,* gloz. 8. n. 43. *Gom.* lib. 1.
varianus, p. 13. n. 13. *Fochinus lib. 1. controv.* c. 38. *Cajacis*
ad tit. C. de legatis, columnis 8. *Cf. lib. 10. null. Papinius;* in di-

ad s̄. autor.) Proprie auctor dictum telator respectu hereditis, ubi ab ipso causa possidentem habet, l. Ponitomus 13, q. 1, acquirend. polloſſio, ut etiam videatur respectu empiriorum dicti auctor, l. 4, q. ut, ff. de actione, empi, Brifiliosus de verbis, verbis audor.

Ego faciliſſimi.) Imo Ecclesiastici etiam juxta legem faciliſſime debent; siquidem in causarum decisioſinibus lege Ecclesiastice uitetur, r. t. ibi: legali preſumione de causa polloſſie, c. t. de novis, e. n. c. innotescit, de arbitrio, c. t. de capitulo, c. quoniam, c. difſ. Sed reprobendum est dictum confitendum inter reges civiles, quia facis canonibus non opponuntur, nec alii ad animarum faluti contrarium jibent, aut permittuntur; & inter eas, quia iuri canonico adverſantur, aut quid illicitum, et inhomogeneum pemittuntur. Prioris Ecclesia etiam amplectiuntur, de quibus in iuribus proxime citatis; posteriores vero improbat, & respuit, de quibus in praefatis, & in c. fin. de scripti, e. penult. de secundis mortuis.

f. Calix electricus.) Id est ex auro, & quinta parte argenti confusus Electri enim tria sunt genera. Primum, quod deinde medallia ex arboribus pinei generis, quasi gamini ex electri nafinor, denaturaque frigore, vel tempore, aut mari; & cum intumescens albus ex inilis rapit, in littore expulit ita volubile, ut penderet videatur, & per vadum deferratur: ex electro plura Salmatius ad *Pavulinum* tom. 1. membr. 11. 33. Secundum electri genus est metallum, quod naturaliter in scrobibus invenitur, & in pretio magno habetur, ex *Plinio* l. 33. c. 4, nota *Quaterius ad Horatium*, l. 2. carm. 3. Tertium est, quod quinta parte argenti auro addita conatur, de qua *si se cum ex aliena, Iohannes de renovando*, quod electri genus apud antiquos fuit magna in estimatione: unde electrum sua legimus in *l. pedestris* 30. *q. Natus*, *f. de sue*, & *argento*; & annulos electrum apud Romanos in sua fusse, probat *Savarus ad Siderium*, carm. 24. & *Helenam* apud *Rhodos* in templo *Minervae* calicem electrum conseruata, ex *Trebello*, & aliis probat *Salmutius ex sub.* Ex hoc consuetudo electro, videlicet auro, & quinta parte argenti, confutat calix in praetextu electrum dicitur; nam temporibus nostri *Gregorii Magni* jam *Paceles* redditia, pretiosa va-
ria in *Misra* sacrificio deferantur, ut probant *Baronius in Maryologie*, die 7. *Augusti*, *Saulius in Panopli*, *sacerd.*, *tit.* de *Cale*, *Vicecomes de ritibus Missar.* vol. 4. lib. 6. t. 5. *Coronatus*, & *Vinnius in notis ad Zaporinianum*, & nos dicimus in *c. fin. de electro. Missarum.*

g. Puer. etiam Eccl. 1.) Olim Ecclesiam mancipia ex donatione fiduciarum, vel simili modo obtinuisse, jam late probavimus in e. 6. de cedr. Misericordia.

quamvis pecunia hereditaria emptum, non credi ipsius testatoris fuisse. Ex quo textu deducunt Cujacius lib. 14. cap. 6. ob. cap. 36. Valentia de legato, cap. ult. n. 5. rem alienam legari non posse per vindicationem: sicut nec praedium illud, etiam ex pecunia hereditaria emptum, quia non fuit in dominio testatoris utroque tempore, res enim munus meis empta, non semper mea creditur, leg. 6. Cod. de res vnde, l. 4. Cod. communia nimirumque iudeo, l. ult. Cod. si quis alter: exemplis illustrat Fornierius in dicta leg. 38. Unde recte et contrario. Celsus ibi responderet, pecuniam redactam ex rebus hereditaribus, credi ipsius testatoris; quia perinde est, ac ille ipsam decutens reliquias, l. pecunia l. 2. ff. de legato, 2. leg. heredes 25. ff. ali. ff. famulis ericundam, late probat Galilio lib. 1. conservat. cap. 4. licet non mea latet, aliter contra Cujacium textum illum expoliare Gentilium lib. Secundo ex eadem distinctione lucem accipit textus in l. servorum 44. ff. de lega. 1. iudicis Richardson in s. non solam, Infrin. de legato. Pinello, l. 1. scel. tam, cap. 1. n. 66. D. Iosepho de Retes cap. 6. n. 15. Tertio textus in l. alium 61. ff. ad legem Falcidiensem, iudicio Cujacii lib. 14. obj. cap. 36. Quartus textus in l. pomponii 13. ff. legatum; in his, ff. de aquarior. pellit, qui accipiens est de legato per damnationem, cum eodem Cujacio lib. 25. ob. servatori cap. 33. cui adiicio, rem alienam in fine dicti, vel re legari dic, cum per damnationem relinquatur: quia tuoc legatur valide, utiliterque: quo fenu apud Ulpianum in 14. ff. per preceptum, optimum ius legati per damnationem dicitur, & in Novelia Martiniana de testamento clericorum, vere voluntates testantum pro validi ponuntur. Quidam autem ex Praeceptoribus meis non infundebat putabat, adverbium vero, apius accipi posse pro bona fide, ut fumitur in l. Siccios 40. S. Tomplinius, ff. de stanchi, ut lenius sit, acciessum temporum inter testatorem, & heredem dare, si modo legatum vere, id est bona fide, sit acceptum a legatario. Nam si cum mala fide illud accipias, non continuauerit tempora, l. 2. ff. si eam rem, l. propterea. Ad legatum etiam damnationem pertinet textus in l. cum veram 26. ff. ali. ff. de fiduciis, liberis, in cuius difficultate fluctuantur Accursius, & Albericus. De legato autem per vindicationem relatio accipiens est textus in l. hereditatem, alias compunctionem, l. ult. ad legem Falcidiensem, ubi hanc contendebat rem legatarum non hereditarium, sed propriam ipsius; dubitaturque, an si proberet eis hereditarium, verum sit, in Maser (seu Maximo), ut Bertrandus vult in via Maximi loquitur, ejus quoque Falcidiensem non posse retineri, id est non Iolum deductionem vicefina, ad quam textus ille pertinet, ut ex epigrapha appareat, quamque heredes ex legatis retinebant, ut nito penderent; sed etiam retentionem Falcidi hereditatem denerat, quia id egreditur, ut legatum intercederet, argumento ex lego Falcidi lib. 4. beneficiis 59. ff. ad legem Falcidiensem, l. infra prim. 6. de his, que, us iudicis. Supponendum igitur est in ea specie, ut dubium procedat, rem illam legatam fuisse per vindicationem; nam si per damnationem relata esset, non cresceretur heredem negare rem esse hereditariam legative- tamen causa; quia praeconvenit quod in factitate tenetur in duplo, & ex quinduo, Infrin. de obligis, qui ex quo constat, alter inepita probatio inveniatur; quia etiam confaret rem alienam esse, non idem periret legatum per damnationem relatum; siquidem eo modo res aliqua efficiatur legatus. De legato etiam rei alienae per vindicationem relatio accipiens est textus in l. Siccios 39. ff. de manumis. refutatur, ubi affirmatur libertatem inutiliter dari ea forma: Stichus servus nos, & cum hanc dissolvatur, liber est: idemque est discernendum de legato rei alienae. Quia comparatur, ut vera sit, intelligendas eis Paulus ibi de legato rei alienae per vindicationem relatio, cum sim agam de libertate verbis directis relata, qui servo alieno inutiliter datur. Ulpianus in fragm. eti. 22. ff. cum servos 8. iudicis l. servos 35. ff. de manumis. testamento, l. servos 9. Cod. de testamento, manumis. 1. 2. ff. ali. ff. de iure codicil. l. servos 108. ff. si servos, ff. de legato, 2. l. generaliter 24. ff. si quis servos, ff. de fiduciis, liberis, l. 2. ff. si servos, ff. qui, & a quibus, & ita nec resilienda per vindicationem legari potest. Sed difficultate non levem convenit textus ille, nam post Senatusconsultum Neronianum, cum legatus minus patris, eti. legitime verbis relatum primum, ut per vidicationem res aliena legatur, & ita libertas directo relata servo, qui utroque tempore non fuit testatoris, fidei debet in fiduciis, ex dicta l. generaliter 24. ff. si quis servos 1. 5. ff. de manumis. refutatur, ut contingat in l. cum manumis 29. ff. ali. ff. de patris testatoris, quam docte exponit Illytrumius D. Franciscus Ramos in iis. de legato, l. 1. n. 18. ergo debet in eo textu libertas sustinere, ut fiduciis. Sed respondendum est Paulum in leg. 20. referendum esse ad ius antequam, quod procedebat tempore Plauti, ad cujas libras Paulus notari scripti. Plautus autem honor ante Senatusconsultum Neronianum, ut nota- tur baldus in princi. Infrin. de hered. Infrin. Antonius Au- gustinus lib. 1. enod. 6. docut D. Ramos ad istum de- vulgaris, in principio, n. 3. quamvis alter texum ipsum acci- pit. Gentilis in dict. l. tantum 38. ff. de verborum signific. Legatum igitur rei alienae conficit, sed non semper ab herede debetur, mo plurimum interct, utrum testator leonis, in ignorante rem alienam legaverint, si enim alienam efficiens legaverint, debetur: si autem ignorans, non utique, l. iuram 67. ff. si rem 8. ff. de legato, 2. l. cum alienam 10. Cod. de legato, & non tantum, Infrin. editam sit. In cau enim ignorante per praelatum testatorem velle heredem suum ostendere alle-

legatus, in l. 4. n. 18. ergo debebat in eo testu libertas indirec-
re, ut fiduciaria. Sed respondemus et Paulum in d.
lege 59. referendum esse ad ius antiquum, quod procedebat
tempore Plauti, ad cuius libros Paulus nota scripsit. Plautius
autem floruit ante Senatusconfutum Neronomianum, ut nota-
rum Baldiniani in prim. In his, ut heret. In istis, Antonius Au-
gustinus lib. 1. evan. c. 6. docuit D. Ramos ad iurium de
vulgari, in principio, n. 3. quamvis alterum texum illius acci-
piat Gentilis in dicit. Iurium 33. ff. de verborum significati.
Legatum igitur tri alieni confitit, sed non semper ab ha-
rede debetur, immo plurimum interets, utrum testator sciens,
an ignorans rem alienam legaverit, si enim aliena in effectis
legaverit, debetur: si autem ignorans, non utique, Iurium
67. s. si res 8. ff. de legit. 2. 1. cum alienam 10. Cod. de la-
git. s. si non tenuerit, iustis, edem sit. In causa enim ignoranziae
pro plurimum testatore velle haredem suam onereare ali-

*1. Libro 7. Q. 3. ff. de supradictis legatis. l. ubi 1. ff. de rebus
dubioribus: fed voluntas testatoris facit in presenti causa collig-
itur ex supra traditis; ergo canamus in iure, quod testator
habet in ipsa re, legatum constitutum. Nec etiam obstat princi-
pium deductum ex l. 1. ss. ea obligatae 30. ff. de legatis. l. 1.
dictio 6. Cod. de fiduciis. q. Sed si ram. In istis, de
libi docetur, hexadecim rem pignorum obligatam a testator le-
gatam luere debere: ergo non solum tenetur praetare lega-
tam e modo, quo penes testatorem fuerat, sed inter-
ram, & liberam ab omni nexu. Quia responderetur, ex con-
secutaria mente testatoris rem pignorum obligatam legamus,*

rectorato mente defensio res ipsa pugnat. Congregata legatione
reveniente ut res ipsa huc ad hunc, nam cum res aliena
et soluto incumbat hanc non legatio: i. e. *per curiam*
non creditur, refutato scientia rem pugnari obli-
quum legem, voluntas a legatio: sed potius ab heretico:
lo. Nec hinc solutioni obstat textus in *l. Maxii* 66, 5.
adversus fidei legem, 2. cuius interpretationem latius profes-
suntur Valentia ad *ritulum de legi*, e. 2. n. 30. Gochfredu
s *in primis*, iur. e. 20. Vinnius *ibid.* 2. *selectiorum*, cap. 26. Ca-
stayud, *jurisdictio* 20. Nec textus in *l. cum filio* 76. 2. ff.
et lega. 2. De qua videlicet Vinnius dicit cap. 26. Nec simili-
ter textus in *l. Juliano* 68. ff. *de legat.* 3. quem exponit Be-
nius in *presenti*, fol. 23.

Opusculum de rebus ecclesiasticis et de iuribus Ecclesiarum. In libro primo trahuntur etiam principali assertiones, videlicet legatum rei alienae valere, opponi solent nonnulli textus. Ex parte enim primi textus in 1. parvus 31. ff. de bonis liberis, in illis verbis: Nihil proficit ei legatum, quia alienum non legatorum est liberum. Ex quibus deducitur, legatum rei alienae nullummodum altere: igitur quia inutile est. Cum difficultati respondendum est, in ea specie legatum non proficer, quia res aliena legata evita fuit: & cum hares, ut supra probavimus, non tenetur de evictione, ideo quod effectum legatum inutile est, nec eo calu patrum habet bonorum possessionem contra tabulas, quia agnoscendo illud qualecum legatum approbat, voluntatem testatoris, & ita potes impugnare non potest. Deinde obitum textus in 1. liberis 31. ff. & 32. lib. 1. cap. 1. sicut testator fuit, sicut iudeo traxit. Ex quibus confit, rem communem a testatore legatum adjudicari, nisi ex hereditate. Ergo quia non valuit eius legatum. Cum difficultati respondendum est, in eo testu rei communis legatum valuisse pro ea ratione, per quam testator erat, iusta supra tradita, & ideo Paulum affirmare, cum partem tradendum esse, legatario, videlicet, non heredi: nam si de herede ageret Confutatio, non affirmaret, rem tradendum esse, sed adiudicandam. Textio opponi solet textus in 1. lib. 1. cap. 32. ff. ad rebellianam; ubi proponitur, T'ilio rem alienam fulisse legatum, & legatarium testamento tuo dominum rei hereditatis instituisse, eumque rogatus, ut Mavio hereditatem restituere. In qua specie ad Papinius, Mavium inutiliter legatum petere: igitur quia non valuerit res aliena legatum. Cum difficultati variis modis satisfacere intendunt accusati in diversis Legatis, Cumanus, Immola, & alii antiquiores, Cujacius lib. 19. 29. Papinius, in eodem textu, Donellus lib. 7. comment. cap. 25. Eadem tamen foliatio placibilior videtur, videlicet in specie illius textus fiduciomissarium non posse petere legatum rei alienae, quia fiduciomissarius non potest habere plus juris in fiduciomissario, quam ipse hares, qui rogatus fuit: sed hares rogatus non poterat petere ipsam rem legatum, quia per additionem hereditatis confusa erant actiones: & quia dominio res propria legari non poterat, & periret legatum ad calum, a quo incipere non poterat, & ita ut ille, nec ab herede rogato poterat, nec in fiduciomissarium transmitti. Nec huius foliationi oblitus textus in 1. plane 34. lib. inde usq. Plano, ff. de legat. 1. ubi in eadem specie forte contrarium probatur, videlicet legatum inutiliter non reddi, eti percepient ad calum, in quo inciperent non poterat. Nam teste fanisit Cumanus in d. l. si res, quem tequantur Cujacius l. 6. 29. Pauli, in leg. in ambiguo 28. ff. de regulis iusti, abscondendo idcirco legatum in eo testu perficeret, ne superveniens juris subtilis ratio voluntatem testatoris impediret, qui abfoluto voluntate partim illam ad legatarium pertinente: quia ratio non adierat in d. l. si res aliena: siquidem testator non expresit se velles, ut etiam res legata ad fiduciomissarium perverterent. Etiam opponi solent textus in 1. servum 44. §. 1. ff. de leg. 1. l. hares 52. ff. de crida. 1. 29. §. 39. ff. de supradictis leg. 1. cap. 10. ff. de negotiis gestis, 1. qui habebat 101. lib. 3. summa l. testatorum 68. extendit titulus. genitivus 24. §. 1. & 2. 1. Paulus, ff. de fiduciomissarii libertate, leg. qui uxoris, ff. de uxoris & argento 1. ex facio 17. §. Julianus, ff. de Trabellianum, 1. qui foliatione 53. §. 1. ff. de leg. 1. 2. 4. 4. ff. de infraferre leg. 1. cap. 16. §. 1. sed si a servos, ff. ad Trabellianum, 1. acutio 18. §. 1. qui dominus a deo, 1. cuius filius, §. dominus, ff. de leg. 1. 2. 4. data, ff. de opt. leg. 1. Stilo 30. ff. de infraferre leg. 1. 2. 3. S. Silicianus, ff. de legat. 1. questione 40. de acquire domini, 1. versus 214. ff. de pret. 1. Causa 39. ff. de pign. action. 1. iust. ff. de cedentibus & non possidentibus.

unt Cœaneus in l. 1. n. 19. ff. 25 leg. *Facitiam*, Cœaneus
l. 14. obs. c. 36. & l. 21. n. 33. c. 1. 26. c. 12. Faber l. 6.
c. 1. & 8. & l. 14. c. 10. *Pinellus l. 1. felicitati*
n. 70. Cœaneus l. 16. 99. *Papin* in d. l. unum 57. l. 12. &
legato, ff. ad *acquiredi* pof. juncto Cœaneus l. 16. 25.
b. c. 33. l. 24. ff. ult. ff. ad leg. *Facitiam*, juncto codem
l. 26. obſerv. l. 12. *cum pater*, ff. 20. *etiam*, ff. de leg. *ta-*
re Fabro l. 6. conjec. c. 1. & 8. *Si cui tuus* *tabit*, *et brevi-*
gatus est, *ratio commercialis non impeditab* ipsius legati va-
lorem.

Iares statim res legatas tradidit Ecclesia Melsenat, bona si-
p. Potissimum cum Ecclesia Confentia, in cuius dominio
erant, ab ea tam calicem, quam puerum petere, ipse ab
Ecclesia Melsenat, tam calicem, quam puerum repeperbat. Ecc-
lesia Melsenat, restituere renuebat, allegans juris civilis dispo-
sitionem, iuxta quam iures tenetur legata etiam rei aliena
solvere, & legatarium ea solvendum non teneri harsedi
requebat. Quibus perpenitus Gregorius Magnus praesertim, quod
eius iusta legem facili praeclita Ecclesia Melsenat, se defen-
deret, quoniamus calicem, & puerum Ecclesia Confentia re-
stituerat: tamen quia iusta canonice, imo & divinam dis-
positionem aliena detinens ea restituere tenetur, c. in iii. s.
et r. cap., & quia iures tenetur exonerare conscientiam defun-
cti, c. fin. de fidel. decretiv. iniustum esse, ut ab Ecclesia
Melsenat, res illas detinerentur, cum domino invito auferri non
lebant, quod suum eti, & ita calicem, & puerum restitu-
debere Ecclesia Confentia. Quam interpretationem, ut ve-
niore amplectuntur plures, quo refer & sequitur Mencha-
ca de fidel. creas, §. ii. n. II. Berta in preson. Unde con-
stat Gregorius in hoc textu non constituisse differentiationem in-
ter ius canonicum, & civile quando legatum rei aliena, &
eius valorum: sed tanum in eo, quod cum Ecclesia Melsenat,
resimus calicem, & puerum Ecclesia Confentia, se defen-
deret legibus facili, Gregorius docet non iuxta eas leges,
quaz permittoit rei aliena retentionem; sed iuxta legem Dei,
secundum quam aliena detinens restituere debet; praelestrem
calum esse decidendum; non tamquam ideo Gregorius improbat
rei aliena legatum, ut si testator, sciens eam lega verit, ha-
res tenetur eam redimeris, & legatario praestare; aut eius
annotationem solvere.

Huius commentator adiungi potest interpretatio textus in 4.
Epitome 12. q. 5. quam adduxi in cap.

U T V I.

Conselho a Magocen.

Si hæredes iustæ testatoris non adimplerent, ab Episcopo loci illius omnis res, quæ his relata est, canonice interdicatur, cum fractibus, & ceteris emolumentis, ut vota defuncti implantur.

O T A E.

MAgone. Ita etiam legitur in prima collectione, sub
hunc tit. i. 51. & post Concilium Later. p. 43. & ult.
se in nullo ex Concilis Mogunt. hacque enim textus hie
aperitur; credo tamen in aliquo ex illis editum sunt; si
quidem in uno Concilio Mogunt. actum sunt de testam-
entis, & ultimis voluntatibus, confat ex Concilio Mogunt.
celebrato an. 1543. p. 97.

COMMENTARIUM.

D. D. Gonzal. in Decret. Tom. III. — *Ex parte constitutus in- testamentum, nisi illud exequatur, privatur legato sibi relictio*

autem, de haredibus, & Falci, §. quis. Recte ergo in praesenti textu deciditur, quod si hares non adimplente voluntate remitentia, quam diligenter adimplere debent, ut exemplis probant Guillelmus Benedictus in cap. Raymondi, sive libri, se teſam. Carpini, l. 4. de exco. c. 3. Rouenfius l. 6. bistorie, c. 3. n. 9. per Episcopum privescentiam omnibus rebus filii relatis. & sic acutus habet inde arguimus fieri excepit hareditatem cum fratribus, l. 1. Cetero de his, qui unius indigena, ita & in praesenti callo hares privatior, non ullam hareditatem, verum & ejus fratribus. Hoc tamquam procedit, nisi testator a priori caveat, ut hares, vel legatarum non privescentiam rebus filii relatis, etiam non paruerint voluntati testatoris, l. sed hic nuntium, §. de exco. m. ibi: «Nisi evidenter exprefſerit, velle de callo, etiam in nunciam non admittatur exco.» Et si. quiamvis filii non capi exco. datur. Corpo. l. 18. n. 42. vel si eo callo minor ponet ab ipso testatora inflata sit, quia eam certa pena legalis, hoc est privatio successionis, Novell. 1. c. 1. juncta lege non capiuntur, §. 1. & Sebas. ff. de fiduciom. liberet. l. causa 20. ff. quod plausum est de manuom. l. in testamento 27. ff. de condit. & amonit. profequantur alias testationes. Corpo. l. 2. cap. 1. de scilicet 1.

7. Nec obstat secunda difficultas ex natura, & obligations voti
Responde- patrum: nam præterquam quod votum in presenti non acci-
tur facili- puit, isti pro promulgatione Deo facta, sed pro desiderio, &
de & ver- voluntate testatoris, ut plenarius in iure accipitur, i. scriptio
tit diffi- f. i. unde liberis, i. in ratione II, q. cum quidam, ff. ad. Falcis, i.
cultatibus, n. unde inter alii, ff. de bonis liberis, et si vobis stricte accipitur in
presenti, adhuc discrimen constitutendum est inter votum rea-
le, personale, & mixtum. Personale, videlicet jejunandi, pe-
regrandi, aut recitandi horas canonicas, cum persona extin-
guitur, nec ad hæreditem transfit, quare nullus successor tene-
tur illud adimplere, ex iuribus supra adductis. Votum vero
reale, seu mixtum, velut confundendi Ecclesiam, elemo-
niam faciendo heres tenetur adimplere, l. 2. c. 107. ff. 4. politis
ibi: Si forte, qui decimam vovit, decererit ante solutio-
nem, heres ipsius haereditarium nomine decima obstricis est. «
Voti enim obligacionem ad hæreditem transfirat, conatur. Non ta-
men tenetur heres votum adimplere vinculo religiosum, sed e-
xemplo aliorum onerum hereditariorum: & tanquam as alienum
defuncti testiculi heredes recognoscunt, & per excommunicati-
onem compelli possunt illud adimplere, sicut ala opera pia
executi, e. 108. 17. & Joann. 13. hoc vix docent Sylvester in summa
vot. Paulinus Sacerdos 3. Janu. v. 23. 24. Unde et in pra-
sentis, agerentur se votis adimplendis per hæredes, accipiens

n. 64. Carpius dicit, cap. 18, n. 22. Sed supponitur in praesenti texto talis monstracione adhiberi debere, alias Episcopatus iniuste, & contra juris ordinem ipsius habere, hanc successione privaret.

Ex praesenti texto, & traditis precijs expositione, Doctores supra laudari communiter accipiunt texum in cap. licei, de voto, ubi referunt, quod cum Rex Ungaria votum emisi, se fit vistanti Hierosolymam in manu forte, id est cum exercitu, & armis, ut eam ab inimicorum tyranno exiperet, & infirmitate, & morte praventus, illud adimplere non posset, in ultimo eloquio filio suo Andrew sub patre intermissione indixit, ut votum illud adimpleret. Et cum filii similius ova patre injunctum sponde accepisset, & fe implementum denou promisisset, & postea heretari illud adimpleret; Innocentius decrevit, ut votum a patre emissum adimpleat, alias scilicet se regno, & hereditate paterna esse privandum. Historian referit ex Silvio, & Blondo, Pancirola l. 2. varia, cap. 240. Quo texu confit, heredem non adimpleret votum defunctori, privandum est hereditate, cuius decisio rationem communiter reperentes ibi, & Doctores supra citati ex eo reddit, quia videlicet votum illud a Rege Hungaria emisum, non personale, sed potius reale, aut mixtum fuit, quia non solum industria, & labore personali erat adimplementum, verum, & magnis impensis, & sumptibus in bellis expeditionem parasit: unde cum obligatio realis adimplendi votum transfatur ad heredes, merito iuxta praesentem textum heres non adimplens votum illud privatur successione paterna. Sed licet haec doctrina vera sit, non tamen ideo in eo texu filius privari poterat regno Hungaria, quod illi non hereditario, sed fanguius jure deferebatur: nec etiam successione paterna, quatenus legitimam iure naturae filii debitam comprehendebat, in qua nullum onus adimitur. Qagre alia ratio est ipsius decisionis, videlicet quod cum filius non solum sponde accepisset ova patre injunctum, verum & fe implementum late votum promisisset, ideo ob fractam fidem, & violatam propriam promissionem, potius iuste a Pontifice privari regno, & paterna successione, ut latius dicenus in ejus textum commentario.

C A P U T VII

Ex Concilio a Lateranensi.

Cum in officiis charitatis primo loco illis teneamur obnoxii, a quibus beneficium nos cognovimus recepisse, e contra quidam clericis, cum ab Ecclesiis suis multa beneficia percepserint, bona per eas acquisiti in alios transfrumentum. Hoc igitur, quia antiquis canonibus confar inhibitum, nos indemnitat Ecclesiarum providere volentes, five intestati deciderint, five aliis conferre voluerint, penes Ecclesias eadem bona praecipimus remanere.

COMMENTARIUM

Ex praesenti Concilii Lateranensis canone sequens deducatur alferio: „Clerici de bonis intuitu Ecclesie acquisitiis testamentum facere non possunt: de bonis vero patrimonialiibus, proprio artificio, atque aliante quidem disponere valent. Probaam eam textis in *t. 1.* & *2.* *12.* g. *1.* & *seqq.* *12.* g. *3.* c. *1.* & *seq. 12.* g. *4.* & *seq.*, cum aliis, *12.* g. *5.* c. *3.* de pignor. Heraldi Episcopis Turon. *in suis capitulis*, *can. 44.* „Ut res quas in factis ordinibus acquerint, propriis Ecclesiis derelinquent, hereditaria re vero juxta arbitrium propria voluntatis distribuant. Tolet. Conc. an. 1324, tempore Joannis XX. can. 5, „Ut substantia Ecclesiarum, quo fuerit per clericorum sloborem deperte, ad usus debitos conservetur, statutum quod nullus clericorum bona intuitu Ecclesie acquisita, filiis, vel filiabus suis det, vel conferat inter vivos, vel in testamento contra canonum instituta admittatur.“ Et *l. 1. foliorum 32. auth. presbyteros*, *c. de Episc. & cler. &c. de beneficiis*. Concord. Tolet. can. 4. Concilium Germanicum sub Card. Concordi. *can. 5. ibi.* „Clerici de rebus Ecclesie nullum possunt condere testamentum. „Oxonie in Anglia *can. 27.* Ratishon. *can. 23.* quorum, & aliquorum verba referunt Cretipetis in *summa*, *verbis* flamennum *1.* Antonius Augustinus in *epist. lib. 15. tit. 43.* Illustrant ultra relatios in praesenti a Garanum & Barbofa, idem Barbofa alleg. *15.* Salcedus de *leg. polit.* *1.* *2.* *o. 2.* Macrinus *sacer juris coronav. difteri. 7.* *o. 19.* Valenzenus *cod. 98. Quedala var. 9.* *6.* *n. 25.* Coelius in *not. Corinal. c. 16.* *priuic. 18.* Petrus Gregorius *l. 1. parti.* *tit. 26.* *c. 4.* Molina *l. 1. de primog. c. 10.* *n. 22.* Gutierriez *prat. l. 2. q. 114.* Abulfensis in *cap. 6.* Matthies *g. 24.* Boetius Epon. & Cujacius in *praesenti*, Michael Rousselius *l. 3. bifi. iuris Pontif.* *c. 4.* plures relatii a Hieronymo Garcia in *summa*, *not. 1.* *dificult. 4.* *adu. 3.* *Fagund. 4. 6. de iustitia. c. 10.* *n. 4.* Eccl. Manrique de *difserunt, utriusque fori. g. 23.* Gibellinus de *negot. t. 2.* *l. 5.* *cap. 8.* *art. unico.* Solozarous, *t. 2.* *l. 3.* *cap. 10.* *n. 2.* Chrysostomus *ab aliis* *can. 12. Concil. Ephes.*

Sed haec asfer difficilis valde redditum queritur juris consideratione. Nam qui dominum bonorum suorum habent, de illis in testamento disponere possunt. *I. verbis legis 120. ff. de V.*
S. 1. quantum 13. vesp. Et si possentem, C. de insuff. test. authen-
tigraphi, per argumentum a contrario sensu, C. de Act. Eccl. Sed
clericis beneficiarii habent verum dominum omnium rerum,
qui intuitu Ecclesiae acquiruntur, ut probavi supra in *sit. de*
pecul. cler. Igitur de illis, sive de bous patrimonialibus etiam
in testamento disponere possint. Qui dubitanti rationi adjungi possunt alia, que ad ultimum supra c. 1. & dabbimus
infra c. 1. ad loc. c. 1. relatis, hoc isti.

*Qa dabitand ratione non obstante, vera est præfens decisio, cujus rationem communiter repetentes putant ex defectu dominii in rebus intuitu Ecclesiæ acquisitus, quod plurimi clericis negantur. Sed hæc sententia facile refellitur ex traditis in c. fin. de pec. cler. Quare ea ratione omisita, verior affigenda est ex eo, quod cum testamenti factio activa fit actus ex genere per illorum; Quat. I. 6. comm. Dom. c. 5. probavi in c. 6. hoc sit. id clerici beneficiarii de predictis bonis testamentum facere nequeunt, quia illis permittum non est, imo aptere prohibitum. Quare rationem expreferunt Ecclesiæ Pates in præfensi, ibi: *Qua antiquis Ecclesiæ canonibus; ut in c. relatamus; & quia nos, c.**

BIBLIOTECA CENTRAL

4
Dissolvirus
habicandi

^{Ex 5} posites
Concilium
Tolet. 9.
ibid. 7.

6
Exposition
Coac jum
Germ nie

reant ipso jure: qui autem testametum, tale manuteneat
voluerint, & per quorum manus peritos illi fructus pra-
bendz faciunt ministrati, ipso facto sciant se excommunicatis
vinculis innotatos, & quadam fructus hujusmodi con-
tra hanc institutionem ipsius ministranti fuerint. Ecclesia ipsa
est sub iuramento posita. ^{Ex quo} textu manefite colligi.

C A P U T V I I I

a. Alexander III

Ad hac præsentibus innotescat, quod clerici de mobilibus, quæ per Ecclesiam sunt adepti, de jure testari non possunt. Viventes tamen, & sui compotes, moderate valent aliqua de bonis ipsi, non ratione testamenti, sed eleemosynæ intuire erogare in ægritudine constituti.

NOTE

Alexander III.) Ita etiam legitur in prima collectione
sub hoc tit. c. 5. ubi additur pars capituli Tuano: &
post Concilium Lateran. y. 29. c. 8. legitur: *Cenomanensis*. Un-
de cognoscitur in praesenti referri partem text. in c. I. de cle-
ris peregrinis, ubi inscriptionem expoli.

COMMENTARIUM

Coi difficultati si fastidiascamus, praesentemque texturem exponamus, sciendum est, retenta opinione quam probavi in antecedentibus, videlicet Episcopos, Canonicos, ceterorum beneficiarios vere dominios esse fructuum suorum beneficiorum possessores ad libitum inter vivos donare abique eo, quod teneantur ad restituendum; quod etiam resolvunt Covar. in causa officiis 7. n. 1. In causa Diana p. 8. rad. 6. ref. 13. P. Molina de substa. trahit 2. diff. 14. Et iniquitate in controversiis forensibus pronunciari pro donatoribus Episcoporum, tradidit Molina 1. s. de prouincia, c. 10. n. 34. et ibi addentes, Solarzonus 1. 2. s. sua iudicia, c. 5. n. 20. m. 4. Noguerol alleg. 26. m. 214. Barbola alleg. 114. fult. Retes de Rebus p. 13. per se, peccare tamen lethalihi hujusmodi Ecclesia Prelatos ita profuse donantes docuerunt Pp. Concili Tridentini coll. 23. de reform. s. propter obligacionem charitatis, qua strictius ipsi tenentur, quam laici omnia superflua in pauperes erogare. D. Th. 2. 2. g. 284. art. 7. Unde licet sententia Navarrae, quatenus ad restituendum eos tecni doceat, communiter rejiciatur, quatenus tamen docet cora peccare lethalihi, nimis profuse taret. C. de patris, juncto Pinelio 1. 1. foli. cap. 10. n. 43. 4. cum pater 7. g. Mario, fil. de legato, 2. cum ipso Pinello 1. 1. foli. cap. 10. n. 32. 1. q. quid in fraudem patrum, juncto Ciacio trahit 1. ad Afric. in l. 46. Digest. senten. tis. 1. 3. g. 5. q. debitis 1. 8. 5. sed q. si moris. ff. de bonis libert. 1. Iuris 76. ff. de heret. in sin. 1. mortis 15. Dig. de manumis. 1. 24. Q. patr. ff. de adi- mend. legato. 1. 5. g. qui moris. ff. de his quibus in iudice. Un- der licet tempore exigitur non donatio, si tamen non in mortis eventum fiat, non mortis causa teat inter vivos appela- laurus, & talis praefumitur, texus singularis integ. Sez. 9. ult. ff. de don. causa mortis. docente Covar. in prefatis rubric. 3. parti. n. 36. Julius Clarus g. donasse, qu. a. n. 3. Petrus Baldobila in 4. quia derit, a n. 85. ff. scilicet maritatio.

Quibus ita animadversis, non obstat dubitandi ratio supra adducta: nam multum interret, an Episcopi, & alii beneficia- ri in vita disponant de fructibus beneficii, an vero voluntate suam in tempore mortis conferant. In primo easa validi est dispositio, quia sibi detrahit, quoniam donat; at in secundo dis- positivo non valer, quia non sibi fidei Ecclesia, qua in ea bona fac- cedit, determinante inferat. Nec vario abrogatione legit Ciacio

3
Expo-
praten-
toxius

unus casui adaptari potest, quia ut recte docet Boetius Epona
in presenti, n. 3, regula illa ad eos pertinet, qui bona propria
perfecte, & abolute habent, ut contingit in bonis patrimoniali-
bus clericorum, non vero in bonis intuitu Ecclesie acquisiti-
bus. Nec obstat augmentum difficultatis: nam retenta supradicta sententia, videcet Alexandrinum in praefenti agere de
donationibus inter vivos non refragatur taxatio illa, moderate,
& eternofix causa donis: nam omnis Molina l. 1, de primogeniis,
cap. 10, n. 49, qui texum huma accipit de bonis Ecclesie, non
verbo de rubro eius intuitu acquisitis, omisit idem sententia
Narvari in *juris*, srad. 2, difus. 148, n. 6, Solarozus 2. 1, 3. 4,
10., n. 130, dum non admittit argumentum a contrario sensu,
in praefenti textu dicendum est, clericis in agricardine confi-
tutis tantum modicas permetti donationes, quia alia cen-
tentur factae in fraudem prohibitions canonice, de non disponen-
do per viam testamenti de hismodi rebus, argumento legis
filie 29. ff. solit. matrim. c. 2, et remue. in 6. 1. l. 2. 1. f. ff. de di-
versis: ideoque perinde haberet debet tales immoderatae dona-
tiones, ac si factae fuissent in testamento, cap. de his & de jepul-
turi, docent Covar. hic, n. 6. Sarmiento 4. p. de redditis q. 14.
n. 6. Barbofa d. alleg. 114. n. 6. si enim immoderatae dona-
tiones clericis de via perlicitibus permitterentur, facile de
omnibus rebus, etiam testamento non condito disponerent in
fraudem predictae prohibitions; quia fraudis suspicio idem
iustus extorquet in donatione causa mortis, ac in legatis obser-
vat, argumento textus in cap. sue, de procur. cap. confirmatis,
de concepl. proband.

C A P U T I X.

Idem a Vigiliensi Episcopo.

Quia nos tua duxit prudencia consulendos, utrum clerici de mobilibus, vel immobilibus possint condere testamento: consultatione tua taliter respondemus, quod licet de his qui paterna successione, vel cognatione inuitu, aut de artificio iure adepti, seu dono consanguineorum, aut amicorum suorum, non habito respectu ad Ecclesiam, perverni ad ipsos, libere disponere valeant; de his tamen, qua confidatione Ecclesie sua perceperint, nullum de jure possint facere testamentum.

C A T O I A

Cum eses, frater Episcope, in nostra praesentia narratione propositisti, talen in tuo Episcopatu confutendum inolevies, quod constitutus, diligenter nobis narratione propositus, secundum quod fuit in ultima voluntate, ab iis qui potestatem habent super alios, penitus refunduntur, nisi cum subscriptione 7. au^t. 5. testium fiant, secundum quod humanæ leges decernunt. Quia vero a ^b divina lege, & Sanctorum Patrum statutis, & a generali Ecclesiæ confutendine id esse noscitur alienum, cum scriptum sit; In ore duorum vel trium testium fiat omne verbum; præscriptam confutendum penitus improbarunt, & testamento, quod parochiani vestri coram Presbytero suo, & tribus, vel dubius alii idoneis personis in extrema voluntate de cetero fecerint, firma decernimus permanere, & robur obtinere perpetuam firmitatem, sub intermissione anathematis prohibentes, ne quis præsumptione qualibet hujusmodi audeat refindere restitam.

C A P I T U L U M

Idem *Judicibus a Vellitri*

R Elatum est auribus nostris, quod cum ad vestra discussio[n]is examen aliqua super testamentis relicit[us] Ecclesiæ causa deducitur, vos secundum humanam, & non secundum divinam legem in ea vultis procedere, & nisi 7. aut 5. idonei testes produci fuerint, omnino polpotius exinde judicare. Unde quia hujusmodi causa de iudicis Ecclesiæ, non secundum leges, sed secundum canones debet tractari, & his, divina Scriptura testante, duo, aut tres idonei testes sufficiunt, dicer. t. p. A. f. m. quat. cum aliqua causa super testamentis Ecclesiæ relicit[us] ad velutum fuerit examen deducatur, eam non secundum leges, sed secundum decretorum statuta tractari, & tribus aut duabus legitimis testibus requiritur; quoniam scriptum est: In ore duorum, vel ex uno testimo[n]e omnis verbum

NOTE.

a **V**ellitra perantiquum, ac nobile Volkorum oppidum, fuit Romanorum colonia, ut referat Livius his verbis: Vellitras coloni ab urbe missi, ex colonia deducta a Virginio, & Vesuvio Consulibus, anno ab Urbe condita 270. Jam pri-
D. G. General in Decretal. Tom. III.

mis Ecclesia temporibus fidem Catholicam ibi fundavit Epaphroditus, unus ex 72 discipulis Domini. Tam quod tempora-
poralia, quam spiritualia pareat proprio Episcopo, qui ex con-
fessione Summi Pontificis ibi exercet mixtum, & merum imperium.
Jam a temporibus Eugenii III. unita fuit hanc Cath-
edra Episcopalis cum Ostiensi, ut referat Ughellius s. l. Ita, fa-